



**ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**  
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

## Δικαιώματα του Ανθρώπου

### Σύνοψη διαμεσολάβησης

# Αντιρρησίες συνείδησης: Διασαφηνίστηκαν οι προϋποθέσεις επιλογής φορέα για εναλλακτική θητεία

---

**Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη:** Γιώργος Νικολόπουλος  
**Ειδικός επιστήμονας:** Μιχάλης Τσαπόγας

---

Νοέμβριος 2017

**Σε δύο αντιρρησίες συνείδησης**, οι οποίοι εκπλήρωναν εναλλακτική υπηρεσία σε νοσοκομείο της Πελοποννήσου, παρασχέθηκε ως κατάλυμα ένα δωμάτιο προοριζόμενο για εναλλασσόμενη διανυκτέρευση εφημερευόντων ιατρών και χωρίς εγκαταστάσεις ατομικής υγιεινής, με μόνες διαθέσιμες εκείνες τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι νοσηλεύόμενοι του ίδιου ορόφου. Οι αναφερόμενοι αρνήθηκαν να κάνουν χρήση του, νοίκιασαν στέγη εκτός νοσοκομείου και ζήτησαν από τη διοίκηση του ιδρύματος να τους καταβάλει το ποσό που ορίζει ο νόμος. Η διοίκηση **συνομολόγησε την ανεπάρκεια του χώρου, αντέτεινε όμως ότι δεν είχε προβλεφθεί ανάλογο κονδύλι στον προϋπολογισμό.**

Σύμφωνα με το άρθρο 64 § 3δ' του νόμου 3421/2005, **«όσοι εκπληρώνουν εναλλακτική υπηρεσία δικαιούνται τροφή και στέγη από τον φορέα στον οποίο διατίθενται, και εφόσον αυτός αδυνατεί, καταβάλλεται σ' αυτούς χρηματικό ποσό ως αντίτιμο»**, το ύψος του οποίου καθορίζεται με υπουργική απόφαση. Συνεπώς εναπόκειται στην επιλογή του φορέα απασχόλησης, αν θα παράσχει στέγη και τροφή ή το αντίτιμό τους. Ωστόσο η επιλογή της παροχής σε είδος είναι νόμιμη μόνον όταν τα παρεχόμενα πληρούν τις προϋποθέσεις καταλληλότητας, άλλως ο φορέας υποχρεούται να καταβάλει το προβλεπόμενο αντίτιμο. Αντίστοιχα ο υπηρετών αντιρρησίας συνείδησης δεν έχει αξίωση σε καταβολή χρημάτων αν επιλέξει οικειοθελώς να μην κάνει χρήση της προσφερόμενης κατάλληλης στέγης, τα δικαιούται, όμως, αν αρνηθεί να κάνει χρήση ακατάλληλης στέγης.

Απευθυνόμενος στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η ανωτέρω νομοθετική ρύθμιση, είκοσι χρόνια μετά την αρχική θέσπισή της (νόμος 2510/1997), **παραμένει ουσιαστικά ανεφάρμοστη** εφόσον:

- ούτε υπάρχει πρωτόκολλο με τις ελάχιστες προϋποθέσεις καταλληλότητας των χώρων ενδιαίτησης και εστίασης,
- ούτε αξιολογούνται οι χώροι αυτοί πριν από την τοποθέτηση των αντιρρησιών,
- ούτε υποχρεώνονται οι φορείς απασχόλησης να έχουν εγκαίρως εξασφαλίσει τα αντίστοιχα ποσά για την περίπτωση που δεν διαθέτουν κατάλληλους χώρους.

Ανταποκρινόμενο, και παραπέμποντας ρητά στην πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, το ΓΕΕΘΑ εξέδωσε την υπ' αρ. Φ.429.39/8/490598/Σ.572/31.1.2017 εγκύκλιο προς όλους τους φορείς απασχόλησης, στην οποία:

- αφενός περιγράφονται αναλυτικά οι στοιχειώδεις προδιαγραφές καταλληλότητας,
- αφετέρου διευκρινίζεται ότι οι φορείς υποχρεούνται να εξασφαλίζουν τα αναγκαία ποσά ήδη πριν καν ζητήσουν την τοποθέτηση αντιρρησιών,
- μάλιστα δε με τη δέσμευση ότι το ΓΕΕΘΑ **«δεν θα τοποθετεί πλέον αντιρρησίες σε φορείς που δηλώνουν μεν ότι μπορούν να παράσχουν τροφή και στέγη, διαπιστώνεται όμως στη συνέχεια ότι οι εν λόγω παροχές κρίνονται ακατάλληλες κατά τα προεκτεθέντα»**.

Ήδη, το Σεπτέμβριο 2017, το ΓΕΕΘΑ επανέλαβε τα παραπάνω και στην πρώτη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που ακολούθησε.